

PATVIRTINTA
Tauragės VRCM „Pušėlė“ direktorės
2017 m. rugsėjo 19 d. įsakymu ĮE-87

TAURAGĖS VAIKŲ REABILITACIJOS CENTRO-MOKYKLOS „PUŠĖLĖ“ PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tauragės vaikų rehabilitacijos centro-mokyklos „Pušėlė“ Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis 2017 m. kovo 22 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-190 ir Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Tauragės rajono savivaldybės mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu 2017 m. liepos 19 d. Tauragės savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. 5-895.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti saugią, vaiko asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką mokykloje, kurioje vaikai jaučiasi psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugūs.

3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą mokykloje.

4. Tvarkos aprašo tikslas – saugios aplinkos kūrimas, apimantis glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: mokyklos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus įstaigos mikroklimato kūrimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) įtraukimą.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir / ar užgauliojant) ir / ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

patyčios kibernetinėje erdvėje: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir / ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešas gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

Patyčias patiriantis vaikas – vaikas, iš kurio yra tyčiojama.

Besityčiojantysis – vaikas ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir / ar prisidedantis prie jų.

Patyčias patiriantis suaugusysis – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

Patyčių stebėtojas – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias.

Prevenčinė veikla – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

Patyčių intervencija – mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, auklėtojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui ir valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Mokyklos veikla ir valdymas:

6.1. atsakomybė, mokyklos vadovas atsako už sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką. Saugios ir palankios vaikams aplinkos kūrimu rūpinasi mokyklos vaiko gerovės komisija;

6.2. vertybės: mokykla puoselėja vertybes - mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pasitikėjimą, pagarbą, atsakomybę, bendradarbiavimą, toleranciją, kurios atitinka visų mokyklos darbuotojų elgesys ir veikla;

6.3. pareigybių aprašai: darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo (si) aplinkos puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias.

7. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

7.1. nuoseklus vaikų savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, bendravimo ir kitų socialinių įgūdžių ugdymas vykdomas: integruojant saviraišką skatinančias veiklas į ugdymo turinį, įgyvendinant prevencines programas;

7.2. pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas (ne rečiau kaip kartą per ketverius metus) vaikų socialinių emocinių kompetencijų ugdymo srityje, tap pat tobulinti asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

8. Pozityvaus mokyklos mikroklimate kūrimas:

8.1. mokyklos bendruomenės narių santykiai: kuriama ugdymo (si) aplinka palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai. Skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo mokyklos bendruomenei jausmai;

8.2. pozityvaus mikroklimate kūrimas ir puoselėjimas, susideda iš sekančių etapų:

8.2.1. esamos situacijos įvertinimas: vaiko gerovės komisija apklausos, stebėjimo, pokalbių būdu renka informaciją apie ugdymo (si) aplinkos saugumą, mokyklos bendruomenės narių santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

8.2.2. pozityvaus mokyklos mikroklimate kūrimu rūpinasi mokyklos direktorius ir Vaiko gerovės komisija, įtraukdami į šį procesą visus bendruomenės narius. Sprendimų ieškoma diskutuojant ir tariantis;

8.2.3. numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės mikro klimatui gerinti, siekiant spręsti problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių riziką;

8.2.4. darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja mokyklos direktoriaus pavaduotojas ugdymui;

8.2.5. vertinamas priemonių veiksmingumas, analizuojami pasiekti rezultatai, numatomos galimybės tobulinti priemones.

9. Tėvų įtraukimas:

9.1. tėvų aktyvumo skatinimas: kuriant saugią ugdymo (si) aplinką, įtraukiant juos į priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą vietos bendruomenėje;

9.2. tėvų konsultavimas, informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos mokykloje kūrimo klausimais.

10. Su mokyklos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindinami visi mokyklos bendruomenės nariai.

11. Mokykla, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ir organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

II. PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

12. Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

13. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, mokytojai, grupių auklėtojai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, o jos vykdyme dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

14. Mokyklos vadovas yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą bendruomenei ir vykdymą.

15. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Vaiko gerovės komisijos nariai (ne mažiau 3 atsakingi asmenys). Asmenys, atsakingi už patyčių prevenciją ir intervenciją, kasmet:

15.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės bendruomenės narių apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

15.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių auklėtojų ar direktoriaus pavaduotojo ugdymui dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

15.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

15.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

15.5. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

15.6. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

15.7. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

16. Direktoriaus pavaduotojas ugdymui kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo Tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

17. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

17.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

17.2. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

17.3. informuoja direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias;

17.4. tiesiogiai informuojant vieną iš Vykdymo grupės narių apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (1 ir 2 priedai).

18. Grupės auklėtoja/klasės mokytoja gavusi informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

18.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

18.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

18.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

18.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (1 priedas) ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui (2 priedas);

19. Užpildytą formą priėmęs asmuo ją registruoja Patyčių registravimo žurnale (3 priedas).

19.1. užregistravus patyčių atvejį (1 priedas) įgyvendinamas veiksmų po įvykio planas; esant poreikiui (2 priedas) sudaromas ir įgyvendinamas veiksmų po įvykio planas;

19.2. esant sudėtingai situacijai (1 ir 2 priedai) inicijuojamas Vaiko gerovės komisijos posėdis.

20. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

20.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

20.2. informuoja mokyklos direktorių apie esamą situaciją;

20.3 vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

21. Mokyklos bendruomenės nario, įtarusio patyčias ar liudijusio patyčių atvejį, gavusio apie jas pranešimą, veiksmai:

21.1. informuoti mokyklos direktorių arba direktoriaus pavaduotoją ugdymui.

22. mokyklos direktorius, sužinojęs apie darbuotojo patiriamas patyčias arba darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių.

23. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

*III skyriaus 19.1. ir 19.2.papunktų pakeitimai ir 17.4 ir 18.4 papunkčių bei 19 punkto papildymai:
Nr. [IE-117](#), 2020-11-09*

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

25. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama anoniminė tėvų ir pedagogų apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją mokykloje. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems mokslo metams.

**TAURAGĖS VAIKŲ REABILITACIJOS CENTRO-MOKYKLOS „PUŠELĖ“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS IKIMOKYKLINIO UGDYMO
GRUPĖSE FORMA**

(Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą ir patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą ir patyčias:	
Kada įvyko smurtas ir patyčios (data, laikas):	
Kur įvyko smurtas ir patyčios:	
Kokia smurto ir patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<p>1. Fizinės: užgauliojimas veiksmais (stumdytas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, plaukų pešiojimas, žnybimas, daiktų atiminėjimas ir pan.);</p> <p>2. Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, veido mimika, ignoravimas, siekiant parodyti, kad yra nepageidaujamas ar atstumiamas;</p> <p>3. Elektroninės: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių ar elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbiuose, asmeninio gyvenimo detalių viešinimas ir pan.);</p> <p>4. Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.</p> <p>5. Kiti pastebėjimai (įrašyti).</p>	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens, vaiko, patyrusio smurtą ir patyčias vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Asmenų, vaiko/ų, kuris tyčiojosi vardas, pavardė, amžius:	
Asmenų, vaiko/ų, stebėjusio patyčias vardas, pavardė, amžius:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Mokyklos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Asmeniui, vaiku patyrusiu patyčias:	
Asmeniui, vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais, įtėviais, globėjais, rūpintojais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

Įvykį užfiksavęs asmuo

(parašas)

(vardas, pavardė)

Tėvai

(parašas)

(vardas, pavardė)

**TAURAGĖS VAIKŲ REABILITACIJOS CENTRAS-MOKYKLA „PUŠELĖ“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO GRUPĖJE
AR SPECIALIOJOJE (LAVINAMOJOJE) KLASĖJE FORMA**

Bendri duomenys:

Pranešančio asmens vardas, pavardė.....

Kada įvyko (data, laikas).....

Vieta.....

Asmens, patyrusio agresyvų elgesį / smurtą ir patyčias vardas, pavardė (mokinio klasė).....

Mokinio, kuris agresyviai elgėsi / smurtavo ir tyčiojosi vardas, pavardė, klasė.....

Trumpas įvykio aprašymas:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Veiksmai po agresyvaus elgesio / smurto ir patyčių:

- išvedė į kitą aplinką;
- pasiūlė kitą veiklą;
- panaudojo ugdymo priemonę: „pykčio dėžutė“, „pykčio kilimėlis“ ir kt.;
- davė atsigerti vandens;
- atliko kvėpavimo pratimus;
- pakvietė socialinį pedagogą ar psichologą;
- informavo apie įvykį tėvus;
- kita.....

Esant poreikiui sudaromas veikslių po įvykio planas.

Įvykį užfiksavęs asmuo _____
(parašas) _____
(vardas, pavardė)

Tėvai _____
(parašas) _____
(vardas, pavardė)

**TAURAGĖS VAIKŲ REABILITACIJOS CENTRO MOKYKLOS „PUŠELĖ“
SMURTO IR PATYČIŲ ATVEJŲ REGISTRAVIMO ŽURNALAS**

Patyčių formos:

F – fizinės

S – socialinės

E – elektroninės

Ž – žodinės

Eil. Nr.	Data	Pranešusio vardas, pavardė, pareigos	Naudotos patyčių formos F, S, E, Ž	Patyčias patyrė	Tyčiojosi	Pastabos